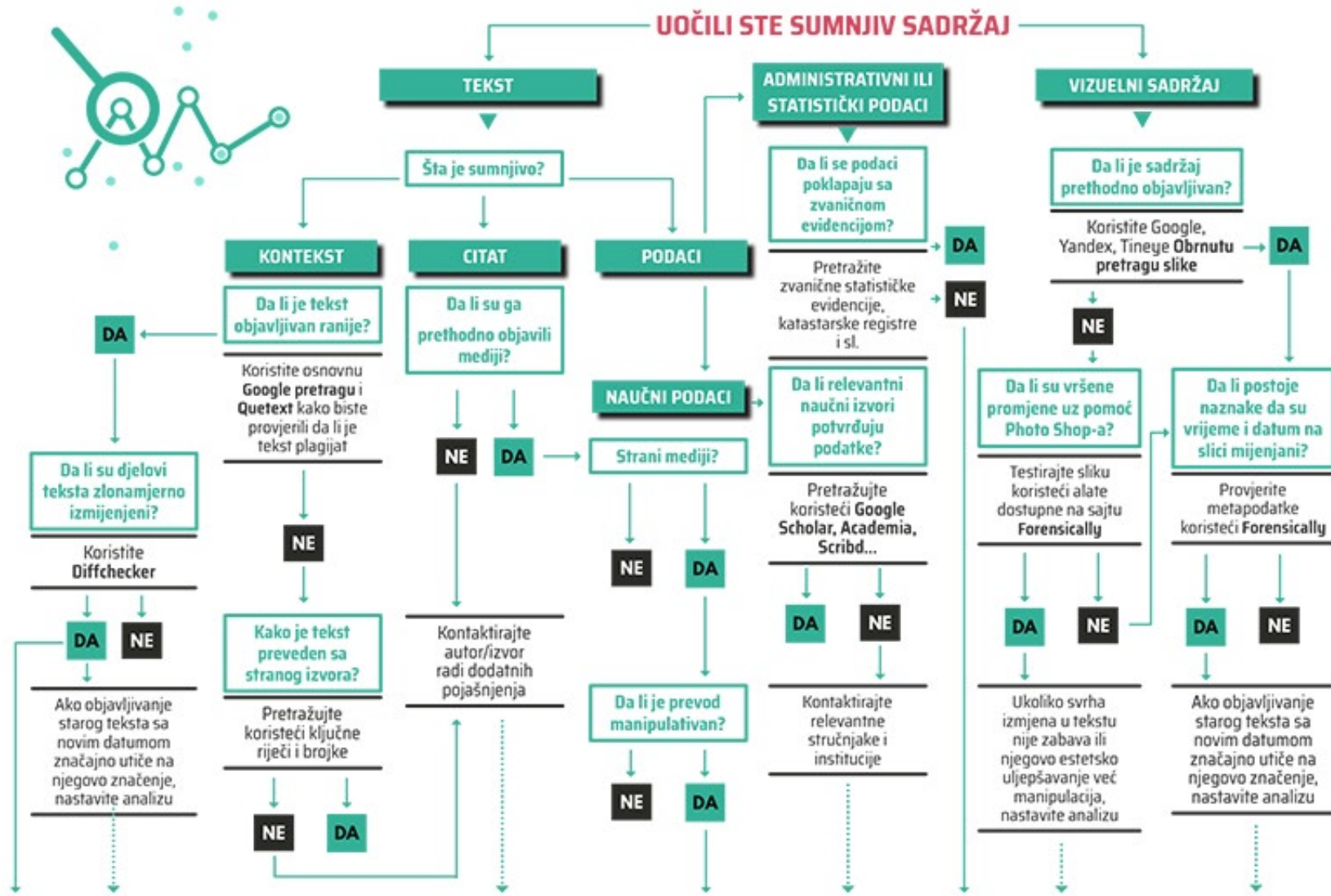

PODSJETNIK ZA PROVJERU ČINJENICA

1) Za analizu je potrebno vrijeme. Iako je dezinformacije lako fabrikovati, nije lako riješiti probleme koje stvaraju. Kao što kaže Brandolinijev zakon: "Količina energije koju je potrebno uložiti u demantovanje besmislica deset puta je veća od one koja je potrebna da se besmislica stvori."

2) **Analiza ne mora da bude dosadna.** Provjera činjenica se, u suštini, zasniva na činjenicama. Međutim, činjenična analiza ne mora da bude suvoparna i sterilna, a, isto tako, ne morate pribjegavati senzacionalističkim trikovima kako biste je učinili zanimljivom. Proces provjere činjenica je često kao detektivski posao i dobro je prikazati taj istražni proces u priči, a ipak paziti da bilo koji narativ bude u duhu dobrog ukusa i razuman.

3) **Nije sve vrijedno analiziranja.** Proces otkrivanja istine može biti izazovan i oduzeti mnogo vremena ali ne treba ga izjednačavati sa sitničarstvom. Ako neki medij, na primjer, pogrešno objavi treću decimalu nekog broja ili pogrešno napiše nečije prezime, bez namjere da izvrće ili izmišlja činjenice, onda takva objava nije vrijedna analiziranja.

4) **Tražite nedostatke u sopstvenoj analizi.** Čuvajte se pretjeranog oduševljenja sopstvenim radom, koliko god da je dobar ili važan. Kada završite sa nekim analitičkim tekstom, distancirajte se malo od njega i osmotrite ga sa tačke gledišta kritički nastrojenog čitaoca, te se zapitajte kakve bi zamjerke i pitanja mogao imati takav čitalac. Uz to, dajte nekom od vaših kolega da pročita vašu analizu prije nego što bude objavljena.

5) **Pokažite na koji način ste došli do rezultata.** Analiza činjenica mora da bude i edukativna za čitaoca. Stoga je dobro podijeliti informacije koje su upotrijebljene u analizi i prikazati korake preduzete prilikom verifikacije. Ako su upotrebljavani određeni konkretni alati ili tehnike, njihovo spominjanje u finalnom tekstu daće mu veću dubinu i učiniti ga korisnijim.

Ovo je materijal koji možete koristiti u analizi. Arhivirajte sav prikupljeni materijal koristeći servise kao što je archive.org.

Alati za verifikaciju:

Text: [google.com](https://www.google.com), translate.google.com, scholar.google.com, [quetext.com](https://www.quetext.com), [diffchecker.com](https://www.diffchecker.com), academia.edu, [scribd.com](https://www.scribd.com). Pictures: [google.com](https://www.google.com), [yandex.com](https://www.yandex.com), [tineye.com](https://www.tineye.com), 29a.ch/photo-forensics